

Lauantai 5.7.2014
Raamattutunti 11:00
Pauli Annala

Sykarin kaivolla (Joh. 4:5-30)

Jeesus vastasi hänelle: ”Joka juo tätä vettä, sen tulee uudelleen jano, mutta joka juo minun antamaani vettä, ei enää koskaan ole janoissaan. Siitä vedestä, jota minä annan, tulee hänessä lähde, joka kumpuaa ikuisen elämän vettä” (Joh. 4:13-14).

Saarnamatkalla Samarian maakunnassa Jeesus lähestyi Sykar-nimistä kylää. Koska hän oli matkasta väsynyt, hän pysähtyi lepäämään Jaakobin kaivolle, joka sijaitsee puolentoista kilometrin päässä kylästä. Samaan aikaan kaivolle saapui muuan samarialainen nainen, jolla oli veden nostoa varten mukanaan ruukku ja köysi. Herramme sanoi hänelle: ”Anna minun juoda astiastasi.” Nainen vastasi hänelle ja sanoi: ”Kuinka sinä pyydät juotavaa minulta? Sinähän olet juutalainen ja minä olen pakanakansaan kuuluva samarialainen, eivätkä juutalaiset yleensä ole missään tekemisissä samarialaisten kanssa.” Herramme vastasi ja sanoi hänelle: ”Jos tietäisit, minkä lahjan Jumala on antanut, ja ymmärtäisit, kuka sinulta pyytää juotavaa, pyytäisit itse häneltä, ja hän antaisi sinulle elävää vettä. . . . Joka juo tämän kaivon vettä, sen tulee uudelleen jano, mutta joka juo minun antamaani vettä, ei enää koskaan ole janoissaan. Siitä vedestä, jota minä annan, tulee hänessä lähde, joka kumpuaa ikuisen elämän vettä” (Joh 4: 7-14). Koska nainen ei mielellään käynyt kaivolla, hän hämmästyti Jeesuksen sanoista. Niinpä hän sanoi, ”Herra, annan minulle sitä vettä. Silloin minun ei enää tule jano eikä minun tarvitse käydä täällä veden haussa” (4:15).

Keskustelu saa yllättävän käänteeseen, kun Jeesus pyytää naista hakemaan miehensäkin kaivolle, johon nainen vastaa: ”ei minulla ole miestä” (4:16-17). Tähän Jeesus toteaa: ”Totta puhut: viisi miestä sinulla on ollut, ja se, jonka kanssa nyt elät, ei ole sinun miehesi.” Ruukku ja köysi putosivat naisen käsistä ja hän sanoi: ”Minä tiedän kyllä, että Messias tulee ja kun hän tulee, hän ilmoittaa meille kaiken.” Jeesus vastasi ja sanoi: ”Minä se olen, minä, joka tässä puhun kanssasi” (7:26). Ja tähän nainen vastasi: ”Herra, meidän isämme ovat kumartaneet ja rukoilleet tällä vuorella, kun taas te väitätte, että oikea paikka rukoilla on Jerusalemissa.” Jeesus vastasi: ”Tulee aika - ja se on jo nyt - jolloin kaikki oikeat rukoilijat rukoilevat Isää hengessä ja totuudessa” (4:23). Sanoessaan näin Jeesus puhuu itsestään. Ikuisena nyt-hetkenä Jeesus on ajan yläpuolella; hänessä aika on saavuttanut täyttymyksensä ja ajan täyttymyksenä hän on niin menneille ja nykyiselle kuin tulevillekin sukupolville ”sama eilen tänään ja ikuisesti”, kuten hepralaiskirjeen kirjoittaja asian ilmaisee (Hpr. 13:8). Tämän kesän herättäjäjuhlien otsikoksi valittu rukoushuokaus ”Tule Kristus

huomiseenkin” avautuu tämän Kristuksessa esiinmurtautuvan ikuisen nyt-hetken näkökulmasta. Tästä vertikaalisesta nyt-hetkestä avautuivat myös samarialaiselle naiselle sellaiset näköalat, että hän ”jätti vesiruukkunsa siihen, meni kaupunkiin ja sanoi ihmisille: ‘Tulkaa katsomaan, tuolla on mies, joka kertoi minulle kaiken mitä olen tehnyt! Olisiko hän Messias?’” (4:28-29).

Keitä ovat nuo viisi naisen entistä miestä, joiden olemassaolosta Jeesus tiesi ennen kuin nainen ehti sanallakaan valottaa oman elämänsä taustoja? Antiikin ja keskiaikaisen raamatunselityksen mukaan viidellä miehellä viitataan viiteen aistikanavaan, joiden myötä ulkomaailman ärsykkeet saapuvat ihmissieluun. Ulkoapäin sieluun virtaavan aistihavaintojen virta on niin vuolas, että ellei ihminen mitenkään hallitse tai hillitse tuota virtaa, hän joutuu virran viemäksi ja hukkuu lopulta sen pyörteisiin. Antiikin filosofiasta periytyneen käsityksen mukaan sielunsa korkeimmalla eli järjellisellä osalla ihminen pystyy hallitsemaan ja kontrolloimaan aistihavaintojen jatkuvaa virtaa ja arvioimaan, mikä tuossa virrassa uiva ja sen pinnalla kelluva on sielulle tarpeellista ja arvokasta ja mikä taas sellaista, joka hukuttaa. Lankeemuksen vaikutus tuntuu ennen muuta siinä, että langennut ihminen on taipuvainen kiinnittämään elämässään huomiota ainoastaan ulkonaiseen ja ulkokohtaiseen. Tämä väärä suuntautuneisuus estää meitä pysähtymästä Sykarin kaivolle; sitä vastoin me kuljemme sen paikan ohi, jonka luona Jeesus meitä väsyneenä odottaa valmiina opastamaan meitä lähteelle, josta ikuisen elämän vesi virtaa.

”Mene hakemaan miehesikin tänne”. Tämän pyynnön myötä naisen ja Jeesuksen välinen keskustelu virittäytyi sellaiselle hengelliselle aaltopituudelle, jolla ulkonaiset ja maalliset kysymykset menettivät merkityksensä. Sykarin kaivon kohtaaminen on Jumalan ja ihmisen välisen kohtaamisen malliesimerkki. Kun Jumala tulee lähelle, ihminen havahtuu, avautuu ja valaistuu. Pienellä eleellä eli osoittamalla tuntevuansa naisen, Jeesus ilmaisi itsensä ja teki tietäväksi, kuka häntä puhuttelee: ”Ruukku ja köysi putosivat naisen kädestä ja hän huudahti: Herra, kuka sinä olet?” Sama kysymys ”Herra, kuka sinä olet?” parahti myös hevosen selästä pudonneen Saulin suusta: ”Matkalla, Saulin ollessa jo lähellä Damaskosta, taivaasta leimahti yhtäkkiä valo hänen ympärilleen. Hän kaatui maahan ja kuuli äänen sanovan: ‘Saul, Saul, miksi vainoat minua?’ Hän kysyi: ”Herra, kuka sinä olet?”

”Tee minut isoovaiseksi”, me veisaamme Siionin virren 90 sanoin. Jumalan ei tarvitse toistamiseen tehdä meistä isoovaisia, koska isoovaisuus on meidän luomispohjainen ja alkuperäinen luontomme. ”Jos tietäisit, minkä lahjan Jumala on antanut, ja ymmärtäisit, kuka sinulta pyytää juotavaa . . .” (4:10). Mitä Jeesus tällä lahjalla oikein tarkoittaa? Hän puhuu ikuisen

elämän vettä kumpuavasta lähteestä. Missä tuo lähde sijaitsee? Se uinuu latenttina jokaisen ihmisen sielunpohjassa. Lähde on syvällä, pohjalla, ja sieltä elämän vedet virtaavat, kunhan me vain pääsemme samarialaisen naisen tavoin keskusteluyhteyteen Jeesuksen kanssa. Luodessaan ihmisen omaksi kuvakseen ja kaltaisekseen (Gen 1:26) Jumala teki meistä ikuisuusolentoja, ihmisiä, jotka isoavat ja janoavat häntä, jotka eivät tyydy muuhun kuin Jumalaan ja joiden janoa mikään eikä kukaan muu kuin Jumala, voi sammuttaa.

Kirkkoisä Augustinuksen mukaan jokainen ihminen haluaa rakastaa ja tulla rakastetuksi. Rakkauden kaipuu on ihmisessä niin kyltymätön, että ainoastaan ääretön ja katoamaton rakkaus voi perimmältään tyydyttää rakkautta janoavan ihmisen janon. Mikään ulkonainen, viiden aistikanavan kautta sieluun virtaava aistimusaines ei pysty tuota janoa sammuttamaan. Ääreellinen, maallinen ja katoava kohde ei tätä rakkauden kaipuuta tyydytä, ja vaikka ihminen ammentaisi maallisesta kaivosta yhä enemmän ja enemmän juotavaa, hän tuntisi itsensä kuitenkin jatkuvasti janoiseksi. Kaivo on syvällä sielun syvyydessä ja elämän vedet virtaavan ainoastaan sieltä. Koska Jumala loi ihmisen itseään varten (Augustinus), ainoastaan hän voi sammuttaa luomansa ikuisuusolennon rakkauden janon. Sykarin kaivolle saapuneella naisella oli tästä jonkinlainen aavistus, koska hän piti outona ja yllättävänä sitä, että Jeesus pyytää häneltä juotavaa. Jaakobin lähteen vesi on maallista vettä, joka sammuttaa ruumiillisen janon; Kristus-lähteestä virtaa taivaallinen vesi, joka sammuttaa hengellisen janon. Ihminen isoaa ja janoaa, koska Jumala on tarkoituksella tehnyt hänet sellaiseksi. Kolmiyhteinen Jumala on ohjelmoinut sielumme ”ikuisen elämän veden” janon, ja juuri tämä pani samarialaisen naisen pyytämään Jeesukselta elävää vettä. Jaakobin kaivoon viitaten Jeesus sanoi naiselle: ”Joka juo tätä vettä, sen tulee uudelleen jano”, ja viitaten itseensä hän jatkaa, ”mutta joka juo minun antamaani vettä, ei enää koskaan ole janoissaan. Siitä vedestä, jota minä annan, tulee hänelle lähde, joka kumpuaa ikuisen elämän vettä” (4:13-14).

Kun fariseukset kysyivät Jeesukselta, milloin Jumalan valtakunta tulee, hän vastasi: ”Ei Jumalan valtakunta tule nähtävällä tavalla, eikä voida sanoa: ’Se on täällä’, tai: ’Se on tuolla’, sillä Jumalan valtakunta on sisällisesti teissä” (Lk 17:20-21). Jumala on sisällä eikä ulkona, ja Jeesus pyytää meitä etsimään hänen valtakuntaansa - ei sieltä eikä täältä - vaan sisältä!

Meidän Herramme Jeesus Kristus on lähde, josta ikuisen elämän vesi virtaa. Johannes aloittaa evankeliuminsa vakuuttamalla lukijoitaan siitä, että se Sana, josta hän omin ja vajavaisin sanoin puhuu ja kirjoittaa, on ennen aikojen alkua ollut Jumalassa ja Jumalan luona: ”Alussa oli Sana.

Sana oli Jumalan luona, ja Sana oli Jumala” (Joh 1:1). Sana on Jumalaa itseään, sanallisuus kuuluu Jumalan olemukseen ja Sana on Jumalaa ja jumalallista. Koska Sana on Jumalaa ja koska Jumalasta virtaa ja purkautuu ulos ainoastaan Jumalaa, Sana ei menetä jumalallisesta elämästään mitään, vaikka hän neitseellisessä Mariassa pukeekin päälleen ihmislihan. Selittäessään joulusaarnassaan Immanuel-sanan merkitystä kirkkoisä Augustinus muistuttaa kuulijoitaan siitä, että vaikka Jumala syntyikin ensimmäisenä jouluna ihmiseksi ja muutti näin asumaan meidän keskellemme, tästä huolimatta hän ei lakannut olemasta Jumala. Puhuessaan Sykarin kaivolle vettä noutamaan tulleele naiselle ikuisen elämän vedestä, Jeesus puhuu itsestään. Hän on itse se lähde, josta ikuisen elämän vesi virtaa. Hän on Isän ikuinen Sana ja Viisaus. Kun tämä ikuinen Sana koskettaa meitä ja herättää meissä iankaikkisen elämä janoon, sielumme pohjasta avautuu lähde, josta kumpuaa ikuisen elämän vesi. Tämä vesi virvoittaa meidät ja tekee meidät eläviksi, koska se synnyttää meissä uskon Kristukseen.

Kun tunnistamme tämän Sanan sielumme syvyydessä ja pohjassa, hänessä riittää meille ajattelemista, mietiskelemistä ja ihmettelemistä. Kristus-Sana on loputon ja ehtymätön uskon ja ajattelun kohde, eikä hän tyhjene eikä kutistu yhtä vähää meidän ajattelustamme kuin uskostammekaan. Vaikka puramme ja kaadamme hänen päälleen miten paljon tahansa omaa uskoamme ja epäuskoamme, toivoamme ja epätoivoamme, luottamustamme ja pelkojamme, hän pysyy järkähtämättä samana ja ottaa kaiken ilomme ja surumme vastaan. Jeesus sanoo: ”Minä olen sydämeltäni lempeä ja nöyrä. Näin teidän sielunne löytää levon” (Mt 11:29). Menneet sukupolvet ovat ammentaneet hänestä; hänestä virtaa elävää vettä meille, jotka tänään uskomme häneen ja panemme toivomme häneen; ja hän tulee olemaan elävän veden lähde myös tulevien sukupolvien ihmisille. Kristus - Jumalan Sana - on tyhjentyvätön ja ehtymätön. Kristus-Sana itse rohkaisee meitä kääntymään tämä lähteen puoleen julistaessaan Vuorisaarnassaan autuaiksi ”ne, joilla on vanhurskauden nälkä ja jano: heidät ravitaan” [”Autuaita ovat ne, jotka isoavat ja janoavat vanhurskautta, sillä heidät ravitaan” - vuoden 1938 raamatunkäännöksen mukaan].

Jo vanhan liiton hurskas psalmilaulaja kumartui tämän lähteen puoleen pukiessaan psalmissa 42 tuntonsa sanoiksi näin: ”Niin kuin peura janoissaan etsii vesipuroa, niin minä kaipaen sinua Jumala. Minun sieluni janoaa Jumalaa, elävää Jumalaa, milloin saan tulla temppeliin, astua Jumalan kasvojen eteen” (42:2-3). Kristikunnan tähän asti suurimman raamatunselittäjän, vuonna 254 marttyyrikuoleman kärsineen Origeneen mukaan se lähde, josta ikuisen elämän vesi pulppuaa, on Jumalan sana eli Pyhä Raamattu. Hän aloittaa Genesiksen kirjaan laatimansa 9. saarnan seuraavin sanoin: ”Mitä pidemmälle raamatunluvussa etenemme, sitä enemmän eteemme kasautuu

salaisuuksia. Raamatun lukemista voi verrata ihmiseen, joka lähtee pienellä veneellä valtamerelle. Mitä lähempänä hän on vielä rantaa, sitä vähemmän hän tuntee pelkoa. Mutta mitä etäämmälle rannasta hänen purtensa liukuu ja mitä korkeammalle mainingit sen kohottavat ja mitä syvempään aallonpohjaan se jo seuraavassa hetkessä vaipuu, silloin hänet valtaa pelko ja kauhu, koska hän ymmärtää, miten pienellä veneellä hän on lähtenyt suurelle valtamerelle. Niinpä minäkin tunnen tiettyä tuskaa siitä, että niin vähän ansioituneena ja heikkolahjaisena olen uskaltanut lähteä jumalallisten salaisuuksien valtamerelle” (*In Gen. Hom. 9, 1*).

Eipä meidän tarvitse kuin lukea yksi kärsimyskertomus vakuuttuaksemme tästä. Eipä meidän tarvitse kuin luoda katse Golgatan kummulle, jolla aluksi niin kirkas Jumalan Sana vääntyy muodottomaksi Ei-Sanaksi, jolla aikaisemmin niin puhdas ja säteilevä maailman Valo hämärtyy ja sammuu lopulta kokonaan. Lukekaa yksi evankeliumi ja nouskaa ja syöksykää sen opastamana kirkastusvuoren aallonharjalta pitkäperjantain aallonpohjaan, niin ymmärrätte, miten oikeassa tämä kristikunnan suurin raamatunselittäjä on.

Johannes päättää Sykarin kaivon tapahtumia kuvaavan kertomuksensa naisen sanoihin: ”Tulkaa katsomaan, . . . tuolla on mies, joka kertoi minulle kaiken! Olisiko hän Messias” (4:29)? Sanat on osoitettu ja suunnattu suoraan meille. Kunpa sanko putoaisi meidänkin kädestämme; kunpa mekin voisimme hellittää ja päästää irti huolistamme ja arkisista askareistamme ja kiiruhtaa toistemme luo sanomaan: ”Tulkaa katsomaan, olen tavannut miehen, joka on kertonut minulle kaiken.”